

Predikan
Fole Missionshus
12 sönd. eft. Trefaldighet
AD 2023-08-27

Kära bröder och systrar!

*Må ljuset från den sanna tron befria mänskligheten
från okunnighet och syndens slaveri och
föra den till den enda frihet som är värd detta namn.
Amen*

I dagens texter är det som att vi kommer in i ett rum där det pågår ett samtal. Vi hör vad de säger, men vi har inte hela sammanhanget. Även om vi försöker att lyssna noga och uppmärksamhet så är det som att vi ändå inte riktigt kan greppa vad som sägs.

Vi saknar bakgrunden och även om vi kan ana vad som sägs, eller tror oss ana, så kan vi inte vara riktigt säkra på att vi har förstått sammanhanget.

Detta beror dels på att vi kommer rakt in i ett pågående samtal, dels är det ett komplicerat ämne vi har att förhålla oss till.

Både evangeliet och episteltexten handlar om lagen – dvs Torah – som också är namnet på de fem Moseböckerna, men har en vidare betydelse än så, men på olika sätt.

I evangeliet handlar det om lagens uttolkning. Hur lagen ska förstås och efterlevas. Precis så som vi har mängder av jurister i vårt samhälle som lever på att uttolka och förhålla sig till lagen. Antingen för att efterfölja lagen eller för att kunna gå runt lagen. Juridik är, som det brukar heta, det möjligas konst.

Episteltexten handlar också om lagen, men här handlar det om lagens betydelse och vem lagen gäller. Gäller den både judar och hedna-kristna, eller gäller den endast det judiska förbundsfolket.

Precis som idag hade vid Jesu tid Sabbaten en central betydelse i det judiska folket liv. Olika grupper uttolkade allvaret i sabbatsbudet på olika sätt och olika strängt. I evangelierna kan vi möta flera sådana diskussioner mellan Jesus och olika fariséer om hur sabbatsbudet ska efterlevas.

Frågan är inte om vilodagen ska helgas utan på vilket sätt. Fariséerna lärde en medelväg, som de dock krävde en efterföljelse av. En sådan förståelse var att man inte fick så eller skörda på sabbaten. När de såg Jesus och lärjungarna dra ax från den åker de gick över, gnugga mellan handflatorna och sedan äta – förstods de som Jesus och lärjungarna skördade på sabbaten – dvs bröt mot sabbatsbudet.

I sak gjorde Jesus och lärjungarna inget fel. Enligt 5 Mosebok är det var mans rätt att rycka till sig ax vid vägkanten! Problemet var att det skedde på en sabbat.

Mot fariséernas indignerade fråga svarar Jesus med en motfråga – och utlägger därför lagen på annat sätt än fariséerna. På samma sätt som i Bergspredikan tar inte Jesus avstånd från lagen, utan han utlägger den – Jesus, är den som verkligen kan säga vad lagen betyder: *Ni har hört att det blev sagt – men jag säger er!*

Jesus är lagen i dess fullhet!

I Markusevangeliet är detta början till konfrontationen mellan fariséernas och Jesus. Berättelsen om Axen och sabbaten, följs av hur Jesus botar en man med förtvinad hand. Den befrielse Jesus talar om förkunnas både med ord och i handling – Jesus har kommit för att befria, läka och hela.

Paulus ord i episteltexten handlar om denna befrielse, men situationen är en helt annan. Bakgrunden är att det fanns personer som undervisade dessa församlingar att de greker som hade låtit döpa sig, även var tvungna att omskära sig och börja leva efter Torah för att få tillgång till Guds frälsning!

Det låter nästan som att Paulus tar avstånd från lagen och från omskärelsen.

Men från annat håll vet vi att det gjorde han inte.

Han betonar att den som låter sig omskäras, måste hålla hela lagen.

I Apostlagärningarna kan vi läsa om hur Paulus lät sin lärjunge Timotheos omskäras för att han lättare skulle passa in och tas emot i judekristna församlingar.

Men här i brevet till församlingarna i Galatien betonar Paulus med emfas att de greker som blivit en del av kyrkan genom dopet och tron inte behöver omskära sig – eftersom det skulle innebära en förnekelse av Jesus offer på korset.

Vi kan höra hur upprörd Paulus är när vi läser hela Galaterbrevet. Vad han betonar är viktigt och avgörande.

Skillnaden är i vilket sammanhang Paulus verkade: I det första fallet lät han omskära Timotheus för att motsatsen inte skulle skapa splittring bland jude-kristna. Dvs bland judar som hade kommit till tro på att Jesus är messias.

Till de hedna-kristna i Galatien betonade Paulus istället att Kristus redan har vunnit allt som behövs för deras frälsning. De behöver inte, så som det fanns personer som undervisade om, omskära sig och bli en del av det judiska folket för att få en rätt relation till Gud.

Genom dopet har de tagit emot Guds nåd och blivit en del av det Gudsfolk som Gud instiftat i och med förbundet med Israels folk och ha samma relation som det judiska folket har genom sin utvaldhet och omskärelsens förbundstecken.

Galaterbrevet har inte sällan förståtts som att den kristna kyrkan har ersatt det judiska folket. Detta ligger bakom århundranden av anti-semitism. Men det är inte det Paulus säger här. Tvärtom betonar han att den som omskär sig måste hålla lagen på samma sätt som alla andra i det judiska folket. Gud tar inte tillbaka sitt löfte. Och lagens efterföljelse är det judiska folkets svar på den nåd som Gud har visat dem genom utkorelsen av Israels folk som förbundsfolket.

Snarare vänder sig Paulus här mot en slags judisk medlemsvärkning och nationalism – som krävde att personer med annan nationalitet skulle bli judar – tron på Kristus var inte tillräcklig.

Paulus huvudargument är att Abraham blev räknad rättfärdig, dvs fick gemenskap med Gud, genom tron, innan han omskars.

Därför är frågan om nationalitet, kön eller status underordnad vad Jesus gjort för alla:

Alla är ni nämligen genom tron Guds söner i Kristus Jesus. Är ni döpta in i Kristus har ni också iklätt er Kristus. Nu är ingen längre jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus. Men om ni tillhör Kristus är ni också avkomlingar till Abraham och arvtagare enligt löftet.

Paulus betonar att i Kristus har vi tagit emot en frihet, som vi inte ska tappa bort. Det är å ena sidan en frihet från att följa lagen, som är en översättning av ordet Torah. En bättre översättning är istället - den levande Gudens undervisning. Detta förstods som att Judarna var Guds barn, men stod under Guds förmyndarskap – genom undervisningen, Torah.

Detta förmyndarskap – att följa lagen eller undervisningen – är de kristna befriade från.

Å andra sidan är de kristna också befriade från de hedniska makter och ritualer som de tidigare stod under, innan de blev Kristna.

Utifrån denna dubbla befrielse konstaterar Paulus att "Låt inte den friheten ge köttet något tillfälle, utan tjäna varandra i kärlek.

För oss som samlas här i Fole missionshus ikväll kan befrielsen i denna dubbla bemärkelse kännas avlägsen. De flesta av oss har inte varit del av någon tempelrit, innan vi blev kristna. Även nyhedendom eller okultism är vanlig också i vår tid.

Men Paulus fortsatta undervisning i Galaterbrevet om relationen mellan köttet och anden är också mycket relevant för oss. Liksom som att Jesus befriar oss till ett liv i frihet att tjäna varandra och andra.

Paulus ord om köttet är inte anti-kroppslig. Köttet betyder här det i oss som drar bort från Gud. Medan Anden är det som ger liv.

Snarare kan vi se detta som att Paulus betonar vikten av att anden får växa i oss så att vi blir alltmer kropp och allt mer person. Så att vi blir till dem vi är tänkta att vara. Fria, ansvarstagande, kärleksfulla och tjänande.

Det är detta han lyfter fram angående köttets respektive andens frukter.

Så syftar livet i Jesus och kyrkan till ett liv som förvandlar oss genom Anden till de personer som Gud har skapat oss till att bli.

Människan är skapad till frihet och att leva i gemenskap och i enlighet med Guds vilja och intention. Men genom syndens realitet i världen och i var och en av oss – tappar vi ofta bort denna frihet och blir fasta i dåliga vanor eller till och med missbruk.

När vi tar emot Anden och låter oss förvandlas så kan Andens frukter börja växa i oss:

Kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trofasthet, ödmjukhet, och självbehärskning....